ISSN: 2456-9194, Vol. III, Issue. II, Sept 2019

ପ୍ରତ୍ୟୟ

(Journal of Odia Language, Culture and Science)

Journal Homepage: http://cphfs.in/research.php

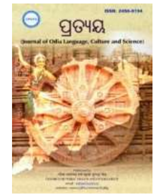

ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଭ୍ରମଣ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ

ଶ୍ରୀଧର ବାରିକ

ଅଧ୍ୟାପକ, ଉଦୟନାଥ ସ୍ୱୟଂଶାସିତ ବିଜ୍ଞାନ ଓ ବୈଷୟିକ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ,

ଅଡଶପୁର, କଟକ

sridharbarik14@gmail.com

ସାରମର୍ମ: *ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଭ୍ରମଣ ସାହିତ୍ୟରେ ସୂକ୍ଷ୍ମତର ସ୍ତରରେ ଯେଉଁ ଅଭିନବତ୍ୱ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ତାହା ଆଦୌ ଅସ୍ୱୀକାର କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏହି ନୂତନ ଶତାବ୍ଦୀଟି ହେଉଛି ପ୍ରତିଟି ମଣିଷପାଇଁ ଏକ ବିରାଟ ଆହ୍ୱାନ । ଏହି ଶତାବ୍ଦୀର ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ସୃଷ୍ଟିର ମହତ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି, ମଣିଷକୁ ମହତ୍ ଜୀବନର ପ୍ରେରଣାରେ ଭାବାପ୍ଲୁତ କରିବା ସହିତ ଭିନ୍ନ ସମାଜ ଓ ସଂସ୍କୃତିର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରତାକୁ ପରିପ୍ରକାଶ କରିବା । ଏ ଶତାବ୍ଦୀର ସବୁଠାରୁ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ହେଉଛି, ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ମନୋଭାବ ମଣିଷ ଭିତରେ ଯେଉଁ ପ୍ରାଚୀର ନିର୍ମାଣ କରିଥାଏ, ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଲେଖକ ସେହି ସୁଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଚୀରକୁ ଆତ୍ମୀୟତାର ଭାବତରଙ୍ଗର ଧ୍ୱଂସ କରି ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେମାନୁଭବକୁ ସଂଚାର କରିବା । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଜଗତକୁ ଅବତରଣ କରିବାର ସଂକଳ୍ପ ଯେଉଁ ଲେଖକର ଯେତେ ଗଭୀର ସିଏ ସେତିକି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ ପାଠକକୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିପାରିବ ମାନବିକ ଭାବାଦର୍ଶ ଦ୍ୱାରା । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଶତାବ୍ଦୀର ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ହୋଇପାରିବ ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରେରଣା ପ୍ରଦାନକ୍ଷମ ।*

ପ୍ରମୁଖ ଶବ୍ଦ: *ଭ୍ରମଣ ସାହିତ୍ୟ, ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀ, ବିଶ୍ୱଗ୍ରାମ, ଭ୍ରମଣବୃତ୍ତାନ୍ତ, ସଚେତନ ମଣିଷ*

ଭ୍ରମଣ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୂଳରୁ ଯାହାଥିଲା ତାହା କାଳକ୍ରମେ ଯେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବଦଳିଗଲା ତାହା ନୁହେଁ । ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେଉଁ ଆଭିମୁଖ୍ୟ ନେଇ ଲେଖକମାନେ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ରଚନା କରୁଥିଲେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସୁର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ପରେ ସେଥିରେ ଯେ ଆକସ୍ମିକ ପରିବର୍ତ୍ତନ ପରିଲକ୍ଷିତ ହେଲା ଏହା କଦାପି କୁହାଯାଇପରିବ ନାହିଁ । ଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ଦେଖିବା, ଭିନ୍ନ ମଣିଷଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବା, ଭିନ୍ନ ରୁଚିର ଖାଦ୍ୟର ସ୍ୱାଦ ଆସ୍ୱାଦନ କରିବା ତଥା ଯାତ୍ରା ସମୟର ଅନୁଭୂତିକୁ ପ୍ରାଣପକ୍ଷରେ ସାଇତି ରଖିବା- ଏସବୁ ଲକ୍ଷ୍ୟନେଇ ମଣିଷ ଭ୍ରମଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଯାତ୍ରା କରୁଥିଲା । ସବୁ ଭ୍ରମଣକାରୀ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି କରିବାର କଳା ଆୟତ୍ତ କରିନଥାନ୍ତି । ପୁଣି ଯେତେ ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ସୃଷ୍ଟିଲାଭ କରେ ସବୁ ଯେ ସୁଖପାଠ୍ୟ ହେବାର ଗୁଣ ଅର୍ଜନ କରିବାରେ ସକ୍ଷମ ହୁଏ ତାହା ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ତେଣୁ ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ପୁସ୍ତକାକାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇଗଲା ମାତ୍ରକେ ଯେ ତାହା ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ହେବ ଏପରି କୌଣସି ଅର୍ଥ ନାହିଁ । ଯେଉଁ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଆକର୍ଷଣୀୟ ଉପସ୍ଥାପନରେ ସଫଳ, ଯାହା ମାନବ ଚିତ୍ତକୁ ଏକ ଭିନ୍ନ ରାଜ୍ୟକୁ ନେଇଯିବାରେ ସମର୍ଥ, ଯେଉଁ ପୁସ୍ତକ ମଣିଷ ସହିତ ମଣିଷର ଆତ୍ମୀୟତାକୁ ସୁଦୃଢ କରିବାରେ ଆସ୍ଥାଶୀଳ ସେଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ଉଚ୍ଚକୋଟୀର ଭ୍ରମଣ ସାହିତ୍ୟ ବୋଲି ଆମେ ସ୍ୱୀକାର କରିବା ।

ଏ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଯଦି ବିଚାର କରାଯାଏ ଏକ ବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଭ୍ରମଣ ସାହିତ୍ୟରେ ସୂକ୍ଷ୍ମତର ସ୍ତରରେ ଯେଉଁ ଅଭିନବତ୍ୱ ପ୍ରକାଶ ପାଇଛି ତାହାକୁ ଆଦୌ ଅସ୍ୱୀକାର କରିହେବ ନାହିଁ । ଏହି ନୂତନ ଶତାବ୍ଦୀଟି ହେଉଛି ପ୍ରତିଟି ମଣିଷ ପାଇଁ ଏକ ବିରାଟ ଆହ୍ୱାନ । ପ୍ରତିଟି ମଣିଷ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଏହା ଦେଇପାରେ ନୂତନ ପ୍ରେରଣା । ସେଥିପାଇଁ କେବଳ ଚିତ୍ତ ବିନୋଦନ ସକାଶେ ଏଶତାବ୍ଦୀର ଲେଖକମାନେ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ରଚନା କରିନାହାଁନ୍ତି । ବର୍ଣ୍ଣନାରେ ଆଦ୍ରତା ଥାଇପାରେ, ବିଷୟବସ୍ତୁ ଉପସ୍ଥାପନରେ ନୂତନ ନୂତନ ଶୈଳୀର ପ୍ରୟୋଗ କରାଯାଇପାରେ, ମଣିଷକୁ ଆନନ୍ଦ ଦେବାର ଉପାଦାନ ମଧ୍ୟ ସେଥିରେ ଗୁମ୍ଫିତ ହୋଇ ରହିଥାଇ ପାରେ । ଏସବୁ ପୂର୍ବରୁ ମଧ୍ୟ ଥିଲା ଆଜି ମଧ୍ୟ ସେସବୁ ଗୁଣ ଓ ଲକ୍ଷଣ ଆମେ ଭ୍ରମଣକାହାଣୀରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିପାରିବା କିନ୍ତୁ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଭ୍ରମଣକାରୀ ଲେଖକଟିର ଚେତନା ବିଗତ ଶତାବ୍‌ଦୀର ଲେଖକଠାରୁ ଯଦି ଆହୁରି ଉନ୍ନତ, ଉଦାର, ପ୍ରଗତିଶୀଳ ଓ ସମ୍ବେଦନଶୀଳ ନ ହୁଏ ତାହେଲେ ଯେତେ ଚମତ୍କାର ଭାଷାରେ ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ରଚିତ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ତାହାର ପ୍ରକୃତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ତେଣୁ ମନରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିବା ସ୍ୱାଭାବିକ ଯେ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ସୃଷ୍ଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କ'ଣ ହୋଇପାରେ?

ଏ ଶତାବ୍ଦୀରେ ଯେ ଯିଏ ଘରୁ ଗୋଡ କାଢିବ ସେ ଯେକୌଣସି ଅଞ୍ଚଳ, ଯେକୌଣସି ଦେଶକୁ ଯାଉନା କାହିଁକି ସେ ଏକଥା ପ୍ରତି ସଚେତନ

ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ଯେ ଆଜି ସାରା ପୃଥିବୀ ଏକ ବିଶ୍ୱଗ୍ରାମରେ ବା ବିଶ୍ୱ ପରିବାରରେ ପରିଣତ ହେବାକୁ ଯାଉଛି । ଯୋଗାଯୋଗର ମାଧ୍ୟମ ଏବେ ଏତେ ବିକଶିତ ଯେ ସବୁ ଦେଶର ଲୋକେ ପରସ୍ପରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରିବା ଦିଗଟି ଆହୁରି ପ୍ରସାରିତ ହୋଇପାରିଛି । ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କୃତି, ଭିନ୍ନ ପରମ୍ପରା, ଭିନ୍ନଜାତି, ଧର୍ମ ଓ ସଂପ୍ରଦାୟର ମଣିଷମାନଙ୍କ ସଂପର୍କରେ ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ପୁସ୍ତକରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କିପରି କରାଯାଇଛି ତାହା ବଡକଥା ନୁହେଁ । ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ହେଉଛି ସେହି ଭିନ୍ନ ସଂସ୍କୃତି ସହିତ ଲେଖକ ନିଜେ କେତେ ଆତ୍ମୀୟତା ଅର୍ଜନ କରିପାରିଛନ୍ତି, ମଣିଷମାନଙ୍କ ହୃଦୟର କେତେ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି ଓ ସେମାନଙ୍କ ସଂସ୍କୃତି ପରମ୍ପରା ଚଳଣିର କ'ଣ ଉତ୍କୃଷ୍ଟ ଉପାଦାନ ଆହରଣ କରିପାରିଛନ୍ତି । ଏହାର ପରିବେଷେଣ ଯଦି ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀ ଭାବରେ ନ ହୁଏ, ତାହେଲେ ଆମେ ଯେଉଁ ବିଶ୍ୱଗ୍ରାମର ପରିକଳ୍ପନାରେ ଆଜି ଅଧିର ତାହା କେବେ ହେଲେ ବାସ୍ତବ ରୂପ ନେଇପାରିବ ନାହିଁ । କେତେ ଭାଷା, କେତେ ଜାତି, କେତେ ଭିନ୍ନଭିନ୍ନ ଧର୍ମର ମଣିଷ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିବାର ସୁଯୋଗ ମିଳିବ ଲେଖକଙ୍କୁ । କିନ୍ତୁ ନିରାପଦ ଦୂରତା ରକ୍ଷାକରି ସେମାନଙ୍କୁ କେବଳ ଲେଖକ ପର୍ଯ୍ୟବେକ୍ଷଣ କରୁଛନ୍ତି ନା ସେମାନଙ୍କ ପ୍ରାଣସହ ନିଜ ପ୍ରାଣକୁ ଏକାକାର କରିପାରିଛନ୍ତି ସେହି ଜିଜ୍ଞାସା ପାଠକ ମନରେ ଉଠିବା ଏକାନ୍ତ ସ୍ୱାଭାବିକ । ଧର୍ମୀୟ ବା ଜାତିଗତ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ ଲେଖକ ଆବଦ୍ଧ ତାଙ୍କରି ଦ୍ୱାରା କେବେହେଲେ ଉଦାରତାର ବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରସାରିତ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ଏ ପୃଥିବୀର ସଚେତନ ମଣିଷ ମାତ୍ରକେ ଜାଣନ୍ତି ଯେ ରାଜନୈତିକ ଜଗତର ନେତୃବର୍ଗ ଦେଶଦେଶ ଭିତରେ ଧର୍ମ ଧର୍ମ ମଧ୍ୟରେ, ଅଞ୍ଚଳ ଭେଦରେ ଓ ଭାଷାକୁ ଭିତ୍ତିକରି କେତେ ପ୍ରକାର ବନ୍ଧନ ବା ପ୍ରାଚୀର ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି । ଏହା ଫଳରେ ଗୋଟିଏ ଦେଶର ଜନସାଧାରଣଙ୍କ ମନରେ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦେଶ ପ୍ରତି ଘୃଣାର ଉତ୍ପତ୍ତି ହୋଇଛି ସିନା; ଔଦାର୍ଯ୍ୟର କିରଣ ବିକିରଣ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ରାଜନୈତିକ ନେତାମାନଙ୍କର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ଯଦି ହୁଏ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ପ୍ରାଚୀର ନିର୍ମାଣ କରିବା ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ଲେଖକର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ସେଇ ସୁଉଚ୍ଚ ପ୍ରାଚୀରକୁ ଭାବତରଙ୍ଗରେ ଧ୍ୱଂସ ସ୍ତୁପରେ ଦୂରୀଭୂତ କରି ସେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେମାନୁଭବ ସଂଚାର କରିପାରେ । ଏଇ ଦକ୍ଷତା, ଏଇ ଆନ୍ତରିକତା, ଏଇ କଲ୍ୟାଣକାମୀ ମନୋବୃତ୍ତି ଯଦି ଲେଖକ ହୃଦୟରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ ତାହେଲେ ସେ କଦାପି ପାଠକ ହୃଦୟରେ ଉଚ୍ଚତର ଭାବନା ଓ ଚିନ୍ତନର ତରଙ୍ଗ ସୃଷ୍ଟି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଉପରିଠାଭରିଆ ଭାବନେଇ କେବଳ ସ୍ନେହ ମମତାର କଥା ଲେଖିଦେଲେ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ହେବାର ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠେ ନାହିଁ । ସତକୁ ସତ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନ୍ତରିକ ଭାବରେ ସବୁ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତାରୁ ଲେଖକ କେତେ ମୁକ୍ତ ହୋଇପାରିଛନ୍ତି ତାହାହିଁ ହେଉଛି ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆହ୍ୱାନ । ଦେଶ ଦେଶ ଭିତରେ ଯୁଦ୍ଧରେ ଆତଙ୍କ ଯେତେବେଳେ ଖେଳିଯାଉଛି, ସାଂପ୍ରଦାୟିକ ହିଂସାଚରଣରେ ହିଂସାତ୍ମକ ଆଚରଣ ଯେତେବେଳେ ଶହଶହ ନିରୀହ ମଣିଷକୁ ମୃତ୍ୟୁମୁଖକୁ ଠେଲିଦେଉଛି ପ୍ରାକୃତିକ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଯେତେବେଳେ ମଣିଷକୁ ବେସାହାରା କରିଦେଉଛି ସେଇ ଭଳି ସଂକଟ ଜନକ ପରିସ୍ଥିତିରେ ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ଲେଖୁଥିବା ସାହିତ୍ୟ ସ୍ରଷ୍ଟାମାନଙ୍କର ସାମାଜିକ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧତା କେତେ ଯେ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ତାହା କଳନା କରାଯାଇନପାରେ । ସେଥିପାଇଁ କେବଳ ଆମୋଦପ୍ରମୋଦ ବିଳାସବ୍ୟସନ କିମ୍ବା ମନୋରଞ୍ଜନ ସକାଶେ ଯେଉଁମାନେ ଭ୍ରମଣରତ ଏବଂ ସେଇ ଅନୁଭୂତିକୁ କେନ୍ଦ୍ରକରି ତାଙ୍କରି ଲେଖନୀ ଚାଳିତ- ତାହାର କୌଣସି ସଦୁପଯୋଗ ବର୍ତ୍ତମାନର ସମୟରେ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ବିଜ୍ଞାନର ଏତେ ଅଗ୍ରଗତି ସତ୍ତ୍ୱେ ମନୁଷ୍ୟ ହୃଦୟର ଏତେ ବ୍ୟାପ୍ତି ପରେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ବଡମଣିଷଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଯାଇଥାଏ ନିମ୍ନମାନର ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତା ଯାହା ସାଧାରଣ ଆଖିକୁ ଦେଖାଯାଏନା। ସାରାପୃଥିବୀ ଭ୍ରମଣକରି ଫେରିଆସିଲେ ବି ଯିଏ ନିଜର ଏ ସଂକୀର୍ଣ୍ଣତାରୁ ମୁକ୍ତ ନୁହେଁ, ପ୍ରଶ୍ନଉଠେ ସେ କ'ଣ ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ମଣିଷ ହେବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ? ଏହି ତାତ୍ପର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ମାନବିକତା ଉଦ୍ରେକକାରୀ ପ୍ରଶ୍ନଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲେଖକ ନିଜକୁ ସଚ୍ଚୋଟ ଭାବରେ ପଚାରିବାର ବେଳ ଆସିଛି । ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀରେ ଆଜି ଯେତେବେଳେ ଆନ୍ତରିକ ମମତା ସଂପ୍ରସାରିତ ହେବା ଏକାନ୍ତ ଜରୁରୀ ସେ ସମୟରେ ଭ୍ରମଣ ବୃତ୍ତାନ୍ତ ସୃଷ୍ଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବା ଏକାନ୍ତ ଆବଶ୍ୟକ । ପୁସ୍ତକ ରଚନାର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ଲେଖକ ଯଦି ସଚେତନ ନୁହଁନ୍ତି ତାହାହେଲେ ସେ କଦାପି ଆତ୍ମୀୟତାର ଭାବକୁ ବିସ୍ତୃତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଅତୀତରେ ଦେଶଦେଶ ମଧ୍ୟରେ ଅଞ୍ଚଳ ମଧ୍ୟରେ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଥିଲା ଅନେକ ତିକ୍ତତା, ଅନେକ ବିଭେଦ ସେସବୁକୁ ବିସ୍ମରିଯାଇ ଏକ ନୂତନ ପୃଥିବୀ ନିର୍ମାଣ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ହେଉଛି ଆଜିର ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଆକାଂକ୍ଷା । ଇତିହାସର ହିଂସାତ୍ମକ ଅଧ୍ୟାୟକୁ ପୁନରାବୃତ୍ତି କରିବାର କୌଣସି ପ୍ରୟୋଜନ ନାହିଁ ତାହା ପୁସ୍ତକ ଭିତରେ ଗ୍ରନ୍ଥାଗାର ମଧ୍ୟରେ ସୀମିତ ହୋଇ ରହୁ ତାକୁ ଆଉ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀର ପରିସରଭୁକ୍ତ କରାନଯାଉ, ବରଂ ଯେଉଁ ଯେଉଁଠି ଘଟିଛି ମାନବ ମାନବ ମଧ୍ୟରେ ମିତ୍ରତାର ସୁନ୍ଦର ଘଟଣା ତାହାକୁ ଉପସ୍ଥାପନ କରିବା ହେଉ ଭ୍ରମଣକାରୀର ପ୍ରକୃତଧର୍ମ । ଅତୀତର ତିକ୍ତ ଅନୁଭୂତିକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୁଲିଯାଇ, ବର୍ତ୍ତମାନର ବିଭେଦକୁ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଅସ୍ୱୀକାର କରି ମାନବିକତାର ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣରେ ଯିଏ ଯେତେ ସିଦ୍ଧିପ୍ରାପ୍ତ ତାହାର ଲେଖା ସେତିକି ପ୍ରେରଣାପ୍ରଦ ।

ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ସୃଷ୍ଟିର ମହତ୍ତର ଲକ୍ଷ୍ୟ ହେଉଛି ମଣିଷକୁ ମହତ୍ ଜୀବନର ପ୍ରେରଣାରେ ଭାବାପ୍ଲୁତ କରିବା । ଏହି ଭାବ ସଂଚରଣ ଯେତେ ତୀବ୍ର ଭାବରେ ହେବ ପୃଥିବୀର ମାନବଜାତି ସେତିକି ପରସ୍ପରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇପାରିବେ । ବିଦେଶ କଥାକୁ ବାଦ୍ ଦିଆଯାଉ ନିଜ ଦେଶ ଭିତରେ ନିଜ ରାଜ୍ୟ ଭିତରେ, ନିଜ ଅଞ୍ଚଳ, ନିଜ ଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟରେ ବି କେତେ ଯେ ବିଭେଦର ବିରାଟ ବିରାଟ ଗର୍ତ୍ତ ସୃଷ୍ଟି ହୋଇଛି ତାହା କିଏ ବା ନ ଜାଣେ! ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଜଣେ ଲେଖକ ତା'ର ଉଚ୍ଚତର କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ସଚେତନ ହେବା କେତେ ଜରୁରୀ ତାହା ଯେ କେହି ଉପଲବ୍ଧି କରିପାରିବେ। କେଉଁ କେଉଁଠି ତାକୁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସ୍ତରରେ କି କି ସମ୍ମାନ ପ୍ରାପ୍ତ ହେଲା ସେତିକି ମାତ୍ର ପୁସ୍ତକର ବିବରଣୀ ହୋଇ ନ ରହୁ । ନିଜକୁ ଜଣେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବିଶିଷ୍ଟ ବ୍ୟକ୍ତି ଭାବରେ ଚିତ୍ରଣ କରିବାର ମନୋବୃତ୍ତି ଯଦି ଲୁପ୍ତ ହୋଇଯାଏ, ତେବେ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ହୁଏ ପ୍ରକୃତରେ ରସୋତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ । ଆଟୋପ, ଆଡମ୍ବର କୃତ୍ରିମତା ମଧ୍ୟରେ ବଞ୍ଚୁଥିବା ଲେଖକ ଅକୃତ୍ରିମ ଭଲପାଇବାର ଦୃଶ୍ୟକୁ ଅଙ୍କନ କରିବା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ପ୍ରଥମେ ତେଣୁ

ଲେଖକଙ୍କୁ ନିଜକୁ ବଦଳାଇ ଦେବାକୁ ପଡିବ । ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସାହିତ୍ୟ ସ୍ରଷ୍ଟା ବିଶେଷକରି ଭ୍ରମଣକାହାଣୀର ଶିଳ୍ପୀ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅମାନବିକ ନିଷ୍ଠୁର ସହାନୁଭୂତି ବିହୀନ ବାତାବରଣରୁ ଊର୍ଦ୍ଧ୍ୱକୁ ଯାଇ ପ୍ରେମାଚ୍ଛନ୍ନ ହୋଇନପାରିଛି ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ତା'ର ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ କୌଣସି ପାଠକଙ୍କୁ ମହତ ଭାବରେ ଆଚ୍ଛନ୍ନ କରିଦେଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ପ୍ରକୃତିର ମନୋରମ ଦୃଶ୍ୟ ଭ୍ରମଣକାହାଣୀରେ ବର୍ଣ୍ଣିତ ହେଲେ ତାହା ମନୋଲୋଭା ହେବା ସ୍ୱାଭାବିକ । ସେହିପରି ଦରିଦ୍ର, ଅବହେଳିତ, ଉପେକ୍ଷିତ ଅସହାୟ ମଣିଷର ଚିତ୍ର ଅଙ୍କନ ଜରିଆରେ ସହାୟତାର ହାତ ପ୍ରସାରିତ କରିବା ପାଇଁ ଲେଖକ ଦେବ ବଳିଷ୍ଠ ଭାବାବେଗ । ଆଜି ନିଜ ଦେଶର ଦରିଦ୍ରତମ ଲୋକଟିଏର ଦୁଃଖ ଯେତିକି ନିଜର, ଦୂରବର୍ତ୍ତୀ ଦେଶର ଲୋକଟିର ଯନ୍ତ୍ରଣା ସେତିକି ଆପଣାର । ଏହି ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ଯେତେ ଅମାୟିକ ଭାବ ବିନିମୟ ହୋଇପାରିବ, ଯେତିକି ଘନିଷ୍ଠତା ବୃଦ୍ଧି ପ୍ରାପ୍ତ ହେବ, ଯେତିକି ଅନ୍ୟର ଅସହାୟତା ଦେଖି ମଣିଷର ଆଖି ଦୁଇଟି ସମାନୁଭୂତି ଛଳଛଳ ହେବ ସେତିକି ଏ ପୃଥିବୀ ହେବ ମଣିଷ ପାଇଁ ବାସପୋଯୋଗୀ । ଏ ପୃଥିବୀ ବ୍ୟତୀତ ଆଉ ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ଥାନ ନାହିଁ ସାରା ବିଶ୍ୱ ବ୍ରହ୍ମଣ୍ଡରେ । କଳ୍ପନାର ଆଶ୍ରୟ ନେଇ କଳ୍ପିତ ରାଜ୍ୟକୁ ପଳାୟନ କଲେ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । ବରଂ ଯେଉଁ ଯେଉଁଠି ମଣିଷ ବଞ୍ଚି ରହିଛି ସକଳ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତି ସତ୍ତ୍ୱେ ସେଇ ସେଇ ସ୍ଥାନକୁ ଭାବତୀର୍ଥରେ ପରିଣତ କରିବାର ସମୟ ସମୁପସ୍ଥିତ । ଭ୍ରମଣକାହାଣୀ ସୃଷ୍ଟିର ଆଭିମୁଖ୍ୟ ସଂପର୍କରେ ସଚେତନ ହେବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଲେଖକଙ୍କ ପାଇଁ ଏକ ସୁବର୍ଣ୍ଣ ସୁଯୋଗ । ଏଇ ସୁଯୋଗର ସଦବ୍ୟବହାର କରି ଯେଉଁ ଲେଖକ ଯେତିକି ସାଧାରଣ ମଣିଷର ଆବେଗକୁ ବୁଝିପାରିବ ଓ ସମସ୍ତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ସତ୍ତ୍ୱେ ମଣିଷ ଜାତି ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ ବୋଲି ପ୍ରତିପାଦନ କରିପାରିବ ସେ ହିଁ ହେଉଛି ସାହିତ୍ୟ ଜଗତର ଏକ ମହାନ୍ ଅବତାର ମହାନାୟକ । ଏ ପୃଥିବୀରେ ଖଳନାୟକ ମାନଙ୍କ ଶକ୍ତିକୁ ନିଷ୍ପ୍ରଭ କରିଦେବା ପାଇଁ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ଯେତିକି ଶକ୍ତିସଂଚାର କରିପାରିବ ପାଠକ ମନରେ ତାହା ସେତିକି ଉଚ୍ଚମାନର ସାହିତ୍ୟ ହିସାବରେ ସ୍ୱୀକୃତି ଲାଭ କରିବ ଅନାୟାସରେ । କୌଣସି ପୁରସ୍କାର ବା ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ସମ୍ମାନ ପାଇଁ ଲେଖକ ନିଜର ରମଣୀୟ ଭ୍ରମାଣାନୁଭୂତିକୁ ବର୍ଣ୍ଣନା ନକରି ତା'ର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହେଉ କେବଳ ମଣିଷ ସହିତ ମଣିଷକୁ ଯୋଡିବା, ମଣିଷ ସହିତ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଯୋଡିବା, ମଣିଷ ସହିତ ପ୍ରକୃତିକୁ ଯୋଡିବା । ଏହାରି ଦ୍ୱାରା ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ପୃଥିବୀ ପରିଣତ ହୋଇପାରିବ ଏକ ସୁନ୍ଦରତମ ବାସ ଉପଯୋଗୀ ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସ୍ଥାନରେ । ସ୍ୱର୍ଗୀୟ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟକୁ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଜଗତକୁ ଅବତରଣ କରିବାର ସଂକଳ୍ପ ଯେଉଁ ଲେଖକର ଯେତେ ଗଭୀର ସିଏ ସେତିକି ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ଭାବରେ ପାଠକକୁ ଅନୁପ୍ରାଣିତ କରିପାରିବ ମାନବିକ ଭାବାଦର୍ଶ ଦ୍ୱାରା । ସେଥିପାଇଁ ଏହି ଶତାବ୍ଦୀର ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ହୋଇପାରିବ ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଭାଗଠାରୁ ଅଧିକ ପ୍ରେରଣା -ପ୍ରଦାନକ୍ଷମ । ମଣିଷକୁ ବଦଳାଇ ଦେବା ହେବ ଭ୍ରମଣ କାହାଣୀ ରଚନାର ମହତ୍ତର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ପ୍ରଥମେ ଲେଖକ ଆପଣାକୁ ବଦଳାଇ ନେଉ ସମସ୍ତ କୃତ୍ରିମତାରୁ ନିଜକୁ ସେ ମୁକ୍ତ କରିଦେଉ ତା' ପରେ ପକ୍ଷୀଟିଏ ପରି ସେ ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ମୁକ୍ତ ମନନେଇ ଅପୂର୍ବ ଭାବାବେଗ ହୃଦୟରେ ଧରିରଖି ବିଚରଣ କରିପାରିବ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରକୁ । ବିରଳ ଅନୁଭୂତିର ଯେଉଁ ମୁକ୍ତା ସେ ସାଉଁଟି ଆଣିବ ତାହାର ମାଳାଟିଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଦେଲେ ତାହା ସାହିତ୍ୟ ଭାରତୀଙ୍କ ଗଳାର ହେବ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ।

ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ:

[1]. ଦାସ ରାଇଚରଣ, ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସାହିତ୍ୟ, ଜ୍ଞାନଯୁଗ ପବ୍ଲିକେସନ, ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ, 2003

[2]. ମିଶ୍ର ଡକ୍ଟର ପ୍ରଭାତୀ, ଭ୍ରମଣରୁ ଶିକ୍ଷା, ଜ୍ଞାନଯୁଗ ପବ୍ଲିକେସନ, ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ 2012

[3]. ପାଢୀ ଡକ୍ଟର ବେଣୁଧର, ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ, ପ୍ରାଚୀ ସାହିତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠାନ, ଦ୍ୱିତୀୟ ସଂସ୍କରଣ, 2018

[4]. ମେହେର ମଣୀନ୍ଦ୍ର କୁମାର, ସୃଜନ ସନ୍ଦେଶ, ଅଗ୍ରଦୂତ, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ 2008

[5]. ସାହୁ ବାସୁଦେବ, ଭିନ୍ନ ମାଟିର ବାସନା, ଅଗ୍ରଦୂତ, ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ 2009

[6]. ଏକବିଂଶ ଶତାବ୍ଦୀର ସାହିତ୍ୟ:ସ୍ୱରୂପ ଓ ସମ୍ଭାବନା, ବୈଷ୍ଣବଚରଣ ସାମଲ, ଗୌରବ, ଶାରଦୀୟ ମହାବିଶେଷାଙ୍କ, 2019